

Centralna Komisja Egzaminacyjna w Warszawie

EGZAMIN MATURALNY 2010

JĘZYK LITEWSKI

POZIOM PODSTAWOWY

Klucz punktowania odpowiedzi

MAJ 2010

CZEŚĆ I – rozumienie pisanego tekstu**Knyga ir mokykla****Pokalbis**

	Atsakymai	Balai
1	Tai, kad šiais laikais nemažai mokinių baigia mokyklą neperskaitę jokios knygos.	1
2	Neprotingas, niekingas puikavimasis	1
3	K. Urba pirmiausia manė, kad mokiniai turi skaityti vien tai, kas jiems artima, suprantama ir teikia malonumą, tačiau su laiku suprato, kad mokykloje reikia ir kai kuriuos dalykus pažinti, išmokti, nors jie yra jų amžiui sunkoki, ne visai suvokiami ar emociškai nepritaikyti.	0–1–2 1 – jeigu įvardinta tik nuostata
4	Egzaminų baimė; baimė prieš egzaminus.	1
5	Skatinti meilę ir potraukį knygai, kad kuo daugiau žmonių imtųsi skaityti	1
6	Smalsus mokinyš, imlus skaitymui, trokštantis kuo daugiau pažinti	1
7	Todėl, kad tais laikais veikė cenzūra ir žmogui norint sužinoti daugiau apie platųjį pasaulį reikėjo imtis knygos, nes nei iš vadovėlių, nei iš televizijos apie tai nebuvo įmanoma sužinoti.	2
8	Už tai, kad poetas rašė paprastu žodžiu, neveidmainiavo, yra artimas savo lietuviška dvasia.	1
9	„nė su žiburiu negalėjai rasti“	1
10	c) intuicija kreipė jį ieškoti grožio ir gyvenimo prasmės skaitant literatūrą	1
11	Būtina ugdyti gerą skaitytoją, o tai galima padaryti ne sausai dėstant teoriją, o išraiškingai, gyvai skaitant, vaikai turi pajusti žodžio grožį ir jėgą.	0–1–2 1 – jeigu atsakymas neišsamus, pvz: „reikia ugdyti skaitytoją“
12	Dvyliktokų požiūris yra sąmoningesnis, jie renkasi lietuviškas knygas, tuo tarpu vienuoliktokus dar veikia reklama, viršelis ir kiti neesminiai dalykai.	0–1–2 1-jeigu apibūdinta tik viena grupė
13	D. Eigminienė sako, kad bendraudama su mokiniais sužinojo, kad mokykloje klasikai yra ne tik skaitomi, bet ir vertinami, mokiniai prisipažino, kad kai kurie klasikai yra net jų mėgstamiausi autoriai.	1
14	Todėl, kad pritrauktų jaunimą prie knygos ir kultūros, atvirai kalbėdami apie gyvenimą, apie žmones, atskleisdami tikras gyvenimo vertybes (aiškindami kas yra namai, tėvynė, gimtoji kalba, pasaulis) ir parodydami, kad patys mokiniai užima reikšmingą vietą šiuolaikiniame pasaulyje, reikšmingesnę negu eiliniai vartotojai.	0–1–2 1 – už neišsamų atsakymą
15	Mokyklos literatūrinis gyvenimas; skaitytojų mokykloje ugdymas; knygų skaitymo mokykloje klausimas.	1
16	Publicistiniam	1

CZEŚĆ II – pisanie własnego tekstu

1 tema: Gamtos pasaulio įvairovė K. Donelaičio poemoje *Metai*. Atskleiskite šią temą nagrinėdami čia pateiktas ištraukas ir visą kūrinį.

1.Temos argumentavimas	Nr	Kriterijai	Balai Maks.22
	1	Parašytas įvadas ➤ Donelaičio poemos struktūra susieta su gamtos ciklais (metų laikais) ➤ Gamta sudaro pagrindinį erdvės planą (viskas vyksta jos ritmu ir jos akivaizdoje) ➤ Donelaičio poemoje „Metai“ žmogus vaizduojamas kaip neatskiriama gamtos dalis.	0–1–2–3
	2	Poemoje iškyla paprastas, kuklus ir labai artimas Mažosios Lietuvos peizažas ➤ Vaizduojama saulelė, kuri pavasarį „budina svietą“, atneša džiaugsmo visiems gyviesiems, o rudenį ritasi tolyn ➤ Vėjas glostantis ir kiaurai grėžiantis ➤ Laukų vaizdavimas – pavasarį nusimeta sunkias sniego skrandas, o žiemą vėl jas apsivelka.	0–1–2–3
	3	„Metuose“ gamtos reiškiniams autorius suteikia daug žmogiškųjų savybių. ➤ Saulė vaizduojama kaip besijuokianti motulė ➤ Vėjas, tarsi jos padėjėjas.	0–1–2
	4	Donelaičio būras taikiai sugyvena su gamta (jį supa margas gyvūnų būrys). ➤ Poeto žvilgsnis pasiekia ne vien stambiuosius, bet ir pačius mažiausius bei nesimpatiškausius gyvius. ➤ Negandas vargstantiems būrams padeda iškęsti skardžiabalsė lakštingala. ➤ Vieni iš darbščiausių gamtos gyventojų – gaspadoriai gandrai.	0–1–2–3
	5	Gamtos gyventojų aprašymo etinė potekstė ➤ Gamtos vaizdai lydi būrų gyvenimą ir darbus ne tik sudarydami jiems foną, bet ir susiliedami su jų buities ritmu ➤ Gamtos vaizdai teikia medžiagos autoriaus pamokymams ir alegorijoms ➤ Pamoko tam tikrų elgesio normų: darbštumo, kantrybės, paklusnumo.	0–1–2
	6	„Metų“ autorius stebi gamtą būro akimis ➤ Paprastų žmonių kasdieninis gyvenimas, rūpesčiai, kurie susiję su metų laikų kaita.	0–1–2

	7	<p>Poetui svarbu ne jausminis santykis su gamta, o ji pati</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Su simpatija parodo gamtos pasaulio įvairovę, jo daugiaformę gyvybę (rudens lietus, purvai teška, vėtros draskomos plikos šakos ir pan.) ➤ Donelaičiui rūpi ekspresija, todėl jo peizažą sudaro vos keli motyvai, tačiau tuos negausius motyvus poetas pateikia įvairiomis variacijomis, juos atskleidžia vis naujais vaizdais ➤ Pabrėžia vykstančio veiksmo intensyvumą (keturi arkliai sunkiai traukia vežimą, vyžų mindomi purvynai...). 	0–1–2–3
	8	<p>Padarytos išvados Išsamus apibendrinimas</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Donelaitis vaizduoja kaimo žmogaus harmoniją su gamta (harmoningą pasaulį) siedamas visa tai su Dievu (ir jo valia) ➤ Aprašydamas paprastų žmonių darbus (kaimo problemas) jungia juos neatsiejamai su gamtos reiškiniiais, su jos tobula prigimtimi ir bruožais ➤ Rašytojas kuria tam tikrą vertybių modelį, kuriame svarbiausias doras, dirbantis, tikintis Dievu ir mylintis gamtą žmogus ➤ Gamta atlieka pagrindinį pasaulio (erdvės, kosmoso) harmonijos planą: pasaulis priklauso nuo Dievo, tačiau žmogus tapęs neatsiejama jo dalimi, ir pan. <p>Neišsamus apibendrinimas Bandymas apibendrinti</p>	0–1–2–4 4 2 1
2. Kalba ir kompozicija	Kriterijai		Balai Maks.27
a) Sintaksė ir fleksija			Maks.9
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga ir įdomi		9
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga		7
	Sintaksė ir fleksija iš esmės taisyklinga		5
	Yra klaidų, bet sintaksė ir fleksija nepažeidžia kalbos komunikatyvumo		3
b) Žodynas, frazeologija, stilius			Maks.10
	Turtingas ir įvairus žodynas, taisyklinga frazeologija, lengvas, gyvas stilius		10
	Geras žodynas, taisyklinga frazeologija, komunikatyvus stilius		7
	Taisyklingas žodynas ir komunikatyvus stilius		4

c) Rašyba ir skyryba		Maks.4
	Taisyklinga rašyba ir skyryba	4
	Pavienės rašybos ir skyrybos klaidos	2
	Yra daugiau rašybos ir skyrybos klaidų	1
d) Kompozicija		Maks.4
	Funkcionali, rišli, logiška kompozicija	4
	Trinarė rišli kompozicija – grafiškai matomos dalys	2
	Rišlus tekstas	1

2 tema: Tautinių vertybių svarba ir pagrindinio herojaus Viliaus nutautėjimo klausimas I. Simonaitytės romane *Vilius Karalius*. Aptarkite šią temą remdamiesi pateiktomis ištraukomis ir visu romanu.

1.Temos argumentavimas	Nr	Kriterijai	Balai Maks.22
	1	Parašytas įvadas ➤ Klaipėdos krašto nutautėjimo klausimas (istorinis kontekstas) ➤ I.Simonaitytės romanas iškelia dramatišką klausimą, ar išliks čia lietuviai, lietuvių kalba (rašytojos biografinės sąsajos) ➤ Ypatingas vaidmuo skiriamas liaudžiai, saugojančiai tautinį tapatumą.	0–1–2–3
	2	Didžiausias vaidmuo išsaugant lietuviškąją dvasią teko kaimo žmonėms, valstiečiams. ➤ Jie troško, kad vaikai ir provaikaičiai šnekėtų gimtąją senolių kalbą, išsaugotų jų papročius, gerbtų Lietuvą ➤ Daug Tėvynės vaikų pasidavė priešų vilionėms ir paniekino Lietuvą.	0–1–2
	3	Karalių namai – tai iškili lietuvininkų papročių, dvasinės kultūros, etikos tvirtovė ➤ Karalių šeima puoselėja gimtąją kalbą ➤ Sėdasi prie giesmių knygų ir skardžiais balsais traukia lietuviškas giesmes ➤ Giesmėmis pasitinkamas ir parvežtas iš bažnyčios naujagimis, ir peržengusi vyro namų slenkstį jaunamartė ➤ Išlaiko savo papročius ir laiko juos svarbiais identiteto ženklais ➤ Vientisas, iškilmingai ramus ir pastovus lietuvininko pasaulis.	0–1–2–3–4
	4	Su paskutinio Šalteikio mirtimi į Lietuvą, Klaipėdos kraštą, pradeda skverbtis vokiškoji kultūra ir tradicijos, tartum neigiančios visa, kas lietuviui buvo brangu.	0–1

	5	<p>Viliaus Karaliaus nukrypimai nuo senolių tradicijos</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Užsispiria trumpai kirptis plaukus kaip vokiečiai ➤ Jis norėtų užsirišti ir šilkinį kaklaraištį ➤ Vilių traukte traukia vokiški šokiai ➤ Pasislėpęs jis skaito vokiškus romanus ir meilės vadovėlius, nes Biblija tokia nuobodi ➤ Jį žavi visa, kas nauja, kas ateina iš Vokietijos miestų ➤ Viliui patinka vokiečių ponų išdidi laikysena, ir jis pats vaikšto iškėlęs galvą. 	0–1–2– 3–4
	6	<p>Vokiškoji kultūra veržte veržiasi į kiekvieną kiemą, į kiekvieną trobą, ir ūkininko, ir paprasto valstiečio sodybą.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Šalteikio duktė išteka už vokiečio ir gėdosi savo lietuviškos kilmės ➤ Lietuvių kaimai pilni vokiečių mokytojų, smuklininkų, žandarų. ➤ Vokiečių kalba įeina į kasdieninę apyvartą: vyrai jau sveikinas vokiškai, dainuoja vokiškas patriotines dainas. 	0–1–2
	7	<p>Herojaus vidinės būsenos priešpiešos</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Tik kartais atgimsta taip stropiai tėvų diegta tautiškumo dvasia, tačiau daugiau tampa abejingas tautiniams reikalams ➤ Užgautas suvokietėjusios savo kilmės ir gimtinės niekintojų, ambicingai šūkteli: „Mes esame lietuvininkai!” ➤ Nacionalinis klausimas Viliui tebėra trumpalaikių ambicijų dalykas, ➤ Pagrindinis jo tikslas – būti stipriu ūkininku ➤ Jį mažai bejaudina, kokia kalba jis kalba. 	0–1–2
	8	<p>Padarytos išvados Išsamus apibendrinimas Pavyzdžiui:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Ne visi buvo tokie savanaudiški kaip I. Simonaitytės Vilius Karalius, todėl Lietuva žmonių tvirta nuostata bei pasiaukojimu išliko tapati ir tvirta savo kalba tradicijomis ir kultūra. ➤ Jos praeitis skaudi ir negailestinga, tačiau 	0–1–2– 4 4

	verta pasididžiavimo. ➤ Tėvynė artima kiekvienam lietuviui savo skausmo dainomis, kryžiais ir pakelėse parimusiais mediniais rūpintojėliais – skausmo ir vilties simboliais. ➤ I.Simonaitytės romano leitmotyvas „ar išliks lietuvių kalba (lietuviai)“ kai kuriais atvejais aktualus ir šiandien, pvz. Seinų - Punsko krašte Neišsamus apibendrinimas Bandytas apibendrinti	2 1
2. Kalba ir kompozicija	Kriterijai	Balai Maks.27
a) Sintaksė ir fleksija		Maks.9
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga ir įdomi	9
	Sintaksė ir fleksija taisyklinga	7
	Sintaksė ir fleksija iš esmės taisyklinga	5
	Yra klaidų, bet sintaksė ir fleksija nepažeidžia kalbos komunikatyvumo	3
b) Žodynas, frazeologija, stilius		Maks.10
	Turtingas ir įvairus žodynas, taisyklinga frazeologija, lengvas, gyvas stilius	10
	Geras žodynas, taisyklinga frazeologija, komunikatyvus stilius	7
	Taisyklingas žodynas ir komunikatyvus stilius	4
c) Rašyba ir skyryba		Maks.4
	Taisyklinga rašyba ir skyryba	4
	Pavienės rašybos ir skyrybos klaidos	2
	Yra daugiau rašybos ir skyrybos klaidų	1
d) Kompozicija		Maks.4
	Funkcionaliai, rišli, logiška kompozicija	4
	Trinarė rišli kompozicija – grafiškai matomos dalys	2
	Rišlus tekstas	1